

РЕШЕНИЕ

№ 144

гр. Велико Търново, 26.10.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД – ВЕЛИКО ТЪРНОВО, ТРЕТИ ГРАЖДАНСКИ И ТЪРГОВСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на четвърти октомври през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: ГАЛЯ МАРИНОВА

Членове: МАЯ ПЕЕВА
Ирена Колева

при участието на секретаря МИЛЕНА СТ. ГУШЕВА
като разгледа докладваното от МАЯ ПЕЕВА Въззивно търговско дело № 20234001000144 по описа за 2023 година

за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 258 и сл. ГПК.

С Решение № 28 от 27.03.2023 г. по т.д. № 37/2022 г. Окръжен съд Ловеч е осъдил ЗД "Бул Инс" АД да заплати на Л. М. Р. и на С. Д. Р. сумите от по 200 000 лв. за всеки от тях, представляващи застрахователни обезщетения за претърпени неимуществени вреди, вследствие смъртта на сина им К. Л. М., починал в резултат на пътно – транспортно произшествие, настъпило на 08.11.2021 г. с лек автомобил Опел Астра, с ДК № ЕН 17****, управляван от Д. В. Б., чиято отговорност е застрахована при ответника по застраховка „Гражданска отговорност“, ведно със законната лихва върху тези суми, считано от 04.01.2022 г. до окончателното им изплащане. Присъдени са разноси.

Против това решение е постъпила въззивна жалба ЗД „Бул Инс“ АД в частите, с които са уважени исковете на Л. Р. и С. Р. за заплащане на обезщетения за неимуществени вреди за разликата над сумите от по 120000 лв. за всеки един от ищите до присъдените размери от по 200000 лв. и за

присъдената съответна част лихви и разноски. В жалбата са наведени доводи за неправилно приложение на чл. 52 ЗЗД, като се сочи, че присъдените суми от по 200000 лв. – обезщетения за неимуществени вреди са прекомерно завишени и не отговарят на закона, икономическата конюнктура и практиката на ВКС по сходни случаи. От изготвената експертиза не се установява ищците да страдат емоционално в степен до наличие на промяна в личността, депресии, фобии или други тежки психиатрични проблеми. Макар да е налице душевно страдание от загубата на близък, психическото им състояние е нормално, за да се определи обезщетение, което надхвърля значително средните стойности на обезщетенията. При определяне на размера на обезщетенията решаващият състав не е направил анализ на свидетелските показания и на доказателствата по делото. Обезщетението е определено въз основа на показанията на заинтересовани свидетели, чиито показания като цяло са неубедителни, общи, схематични и съдържат изводи, а не лично възприятие на страданието на ищците. Не са посочени критериите за определяне на справедливо обезщетение за неимуществени вреди и не са съпоставени с фактите по делото. Счетено е, че справедливото обезщетение следва да възлиза на по 120000 лв. за всеки ищец, с оглед установените критерии от ВКС по прилагане на чл. 52 ЗЗД. Оспорва се началният момент на присъдената лихва за забава. На база на представените доказателства застрахователят не е могъл да се произнесе по претенцията и в тази връзка са изискани други документи, които не са представени от увредените лица. С оглед на това, дружеството не е изпаднало в забава и не дължи лихва.

Отправено е искане постановеното решение да бъде отменено в обжалваните части, вместо което бъде постановено друго, с което бъдат отхвърлени исковете за обезщетяване на неимуществените вреди на ищците за разликата над по 120000 лв. за всеки от тях до присъдените им по 200000 лв., ведно със съответната законна лихва за забава. Претендират се разноски за двете инстанции.

В срока по чл. 263, ал. 1 ГПК Л. Р. и С. Р. заемат становище за неоснователност на жалбата на застрахователното дружество, като развиват подробни съображения.

Настоящият състав, като взе предвид наведените в жалбата оплаквания, становищата на страните и като прецени събраните по делото

доказателства, приема за установено следното:

Въззивната жалба е подадена в срок, от надлежна страна, срещу подлежащ на обжалване съдебен акт, поради което се явява процесуално допустима и следва да се разгледа по същество.

При извършване на проверката по чл. 269 ГПК настоящият състав констатира, че оспореното съдебно решение не страда от пороци, водещи до неговата нищожност – постановено е от законен състав, в пределите на правораздавателната власт на съда, в писмена форма, с разбираемо изложени аргументи, подписано от председателя на състава. При извършената служебна проверка въззивният съд констатира, че съдебното решение е допустимо в обжалваните части, поради което следва да пристъпи към решаване на спора по същество, съгласно чл. 271, ал. 1 ГПК.

Окръжен съд Ловеч е бил сезиран с искиове, предявени от Л. М. Р. и С. Д. Р., против ЗД „Бул Инс“ АД за заплащане на обезщетения за претърпени неимуществени вреди от смъртта на К. Л. М. – техен син, настъпила при пътно-транспортно произшествие на 08.11.2021 г., причинено от Д. В. Б. при управление на лек автомобил Опел Астра, с ДК № ЕН17****, по отношение на който има сключена застраховка „Гражданска отговорност“ при ответното дружество, ведно със законна лихва от 04.01.2022 г. върху претендираните суми, до окончателното им изплащане. Изложени са обстоятелства, че на 08.11.2021 г. около 21,10 часа, на път I-3, при 144 км+450 м. водачът на лекия автомобил Опел Астра Д. В. Б. при маневра неправилно изпреварване навлиза в лентата за насрещно движение и се удря в товарен автомобил Ман ТГА01, с което реализира ПТП. При инцидента е причинена смъртта на К. Л. М. – пътник в лек автомобил Опел Астра. К. М. е син на ищците, които изключително тежко понасят неговата загуба. Л. Р. и С. Р., заедно с техния син К. и останалите им две деца, били сплотено и задружно семейство, силно привързани един към друг. Членовете на семейството имали изградена силна емоционална и духовна връзка помежду си, обичали се, подкрепяли се и живели в разбирателство. К. бил добър и послушен син, помагал винаги на своите родители, стараел се да изпълнява заръките им и да следва примера им. Бил всеотдаен и много отзивчив. Ищците се гордеели с него и заедно крояли планове за бъдещето му. Смъртта на сина им се отразила изключително зле на емоционалното състояние на ищците, които били силно

травмирани от загубата. С. Р. станала тревожна и напрегната, поС.но плаче, често го сънува. Л. Р. след загубата на сина си, избягвал да излиза и да се среща с хора извън семейството, не говори и не се усмихва. Затворил се в себе си и страдал безутешно. Двамата родители изцяло се променили – станали мрачни, некомуникативни и скърбели поС.но. В деня на злополучното произшествие е починала и вуйната на Л. Р.. Неимуществените вреди ищците оценяват на по 200 000 лв. за всеки от родителите, за което са предявили настоящите искиове. Предявили претенции през застрахователното дружество ответник, но към настоящия момент не било определено и изплатено застрахователно обезщетение.

С отговора на исковата молба оспорва механизмът на произшествието, оспорват се вредите в сочения обем, като се излага, че размерът на претендираните обезщетения е силно завишен. Направено е възражение за съпричиняване на вредата от пострадалия, който бил без поставен предпазен колан и се качил в автомобил, управляван от алкохолно повлиян водач. Оспорена е претенцията за лихва за забава.

С обжалваното решение съдът е приел, че са налице предпоставките за присъждане на обезщетения за неимуществени вреди на родителите на загиналото дете, поради което е определил размери на следващите се обезщетения – по 200 000 лв. за всеки от родителите, ведно със законна лихва от 04.01.2022 г. – деня на предявяване на застрахователната претенция пред застрахователя, до окончателното изплащане. Отречени са възраженията за съпричиняване, тъй като приносът не е доказан по категоричен и безспорен начин, поради което обезщетенията са присъдени в пълен размер.

Настоящият състав намира, че формираната и изложена в мотивите на решението на първоинстанционния съд фактическа обстановка е пълна, правилна и кореспондираща със събрания доказателствен материал. Правно значимите за спора факти са: настъпило пътно - транспортно произшествие на 08.11.2021 г. към 21,20 часа, на главен път I-3, км 144+450, при следния механизъм: по посока на гр. София се е движил товарен автомобил МАН с полуремарке и скорост на движение от 60 км/ч. В същият момент, по посока на гр. Луковит, със скорост 118 км/ч се е движил лек автомобил Опел Астра, управляван от Д. Б.. На около 20 м. преди мястото на удара, лек автомобил Опел Астра навлиза в лентата за движение на товарния автомобил, при което

настъпва удар между предна лява част на лекия автомобил и предна лява част на влекача МАН. Пътният участък на произшествието е прав, равен, от две ленти, разделени с прекъсната линия на платното за движение, без ограничения за максимално разрешена скорост. Инцидентът е в тъмната част на денонощието, видимост на фарове. Мястото на удара е в лявата лента за движение за гр. София. Вещото лице по изслушаната съдебно автотехническа експертиза е изчислило опасната зона за спиране на товарен автомобил МАН, при конкретните пътни условия и скоростта му на движение, и тя е 55 м, а на лекия автомобил Опел Астра – опасната зона за спиране е 123 м. От графичното изследване предвид ъгъла на удара е установило, че лекият автомобил навлиза в лентата на товарния автомобил на около 20 м. преди мястото на удара, т.е. ПТП е било непредотвратимо чрез спиране и за двамата участници. Причината за възникване на произшествието в конкретния случай е внезапното навлизане на лек автомобил Опел Астра в лентата за насрещно движение.

Механизмът на пътно-транспортното произшествие е изследван от съдебно автотехническата експертиза, и се установява и от приложения Констативен протокол за ПТП с пострадали лица от 08.11.2021 г. и протокол за оглед на местопроизшествие. Образуваното наказателно производство е прекратено с постановление за прекратяване от 29.07.2022 г. на Окръжна прокуратура Ловеч, тъй като виновният водач е загинал.

На лява задна седалка, зад водача на лек автомобил Опел Астра се е возил К. Л. М. – син на ищците – Удостоверение за наследници № КПЕ-134/1 от 26.11.2021 г. на Кметство с. Петреване, починал /препис извлечение от акт за смърт, издаден въз основа на акт за смърт № 2744/11.11.2021 г. на Община Плевен/. Мястото, на което е бил К. в автомобила, се установява от показанията на св. Л. Р., който е бил първият отзовал се човек на мястото на катастрофата. В резултат на удара между двата автомобила К. е получил съчетана черепномозъчна-гърдно-коремна травма, изразяваща се в счупване на черепни кости, излив на кръв под меките мозъчни обвивки и между твърдите и меки мозъчни обвивки, контузии в мозъчния паренхим, двустранно счупени ребра с разкъсване на плевралните листове и излив на кръв в двете гърдни кухини, контузии на белия дроб, на сърцето, кръв в коремна кухина, разкъсани слезка и черен дроб, кръвонасядания на меки тъкани в малкия таз и около бъбреците, които травматични увреждания са в

пряка и непосредствена връзка с произшествието, според изслушаната съдебно медицинска експертиза. В кръвната проба на водача на лекия автомобил Д. Б. не е установено наличие на алкохол.

От комплексната автотехническа и медицинска експертиза се установява, че в медицинската документация няма данни за проявено въздействие на инерционните сили върху тялото на починалия от поставен предпазен колан. Според вещите лица травматичните увреждания са в пряка и непосредствена връзка с произшествието и са получени от удари в и от части на купето при рязката промяна на посоката и скоростта на движение на автомобила при челния удар в товарния автомобил. Максималната ефективност на коланите при фронтален удар е при скорост до 60 км/ч. В случая е налице сумарна скорост над 170 км/ч, т.е. налице е понижена ефективност и голяма вероятност от травми, въпреки употребата на колани.

За изясняване на фактическите обстоятелства по делото са разпитани свидетели. Св. Н. Г. е кмет на с. Петреване, и допреди година – година и половина – съсед на С. и Л.. Техните деца и тяхното семейство са били под негово наблюдение, децата са израснали пред очите му. Семейството е много добро и грижливо към децата, които имат. От МВР Луковит се обадили на свидетеля, той отишъл по-късно на мястото на инцидента, но там били само полицаите, които свидетелят разпитал. Разбрал, че имало един починал, а останалите са в болница. Семейството на ищците били на смъртта на тяхната баба, която била починала, а при тях било традиция цяла нощ да се седи на къщата на починалия. Свидателят разбрал, че децата и човекът, който ги возил, отишли да закупят хляб до съседно село и за цигари, за да изкарат нощта. Тогава се случил инцидентът. По принцип Л. и С. се грижат много добре за децата, и двамата работят. Починалото момче К. свидетелят познава от неговото раждане. С. била много добра майка – децата ходели на училище в гр. Луковит, били спретнати. Свидателят забелязал, че курсовият ръководител на момчето дошъл на погребението и му направило впечатление, че е бил и добър ученик. Отношенията между бащата Л. и К. били отлични. Той и големият му брат помагали много в земеделието. Имали кон, събирали храна за животни. Децата помагали през времето, когато били свободни, поС.ни били на работа. Семейството било сплотено, и тъй като свидетелят обхождал веднъж седмично гробищния парк, винаги ги

заварвал там. К. бил много активен във всичко – обичал поС.но да се вмъква във всяка една работа и да помага, независимо дали можел или не, понеже бил малък, и независимо на кого – дали на някой от тяхното семейство, или на някой съсед. Родителите се гордеели с него. Имало хора, които казвали, че ако се изучи, ще стане театрален артист. С. и Л. упражнявали добър родителски контрол, бащата поС.но го водел с него. Родителите му били авторитет за момчето, те давали всичко от себе си и работели, за да бъдат задоволени децата им. Погребението минало през много мъки, когато свидетелят ги видял, не били на себе си. Те продължават да тъжат, направили хубави гробове и се грижат за тях. Свидателят възприел разлика в поведението на Л. и С. след смъртта на К.. Виждал ги как седят и мислят само за смъртта на своето дете. Той им казал, ако искат да продължат да живеят, да започнат пак отначало, да започнат работа, защото имат и други деца. Възприел ги, че се свили, прибрали се вкъщи и не излизали никъде, животът им се променил след загубата на детето им. Според свидетеля промяната продължава и до момента, вижда ги на гробищата, където носят най-различни неща – лампички за новогодишните празници. К. бил много добро дете, бил контактен, откликвал винаги на всичко.

Св. М. Г. е дядо на починалото момче. Живее в същото село, но отделно от семейството на ищите. Родителите били много щастливи, когато К. се родил, гледали си трите деца като нормално семейство, грижовни били много. К. бил добро дете, учел, помагал на родителите си. Учил в гр. Луковит. Родителите му се гордеели с него, искали да се изучи. Дали му добро възпитание, да бъде между хората, да се държи добре с тях. К. търсел тяхната подкрепа и съвети, уважавал ги. С. работела във Франция, заминала в края на м. август да бере ябълки, а Л. бил с децата вкъщи. На деня на инцидента близка роднина починала и се събрали 4-5 човека, включително и Л. с детето. Не видели кога то е излязло и се качило в колата. След няколко минути чули удар, отишли да видят какво е гръмнало и свидетелят видял Л. при сина си. К. не бил в съзнание, само дишал, Л. плачел, чакали линейката. Когато тя дошла, Л. се качил с детето си, линейката тръгнала към Луковит, а по-късно и за гр. Плевен. Свидателят също тръгнал към Плевен, но след минути излезнали и казали, че К. е починал. С. се прибрала след два дни. И двамата родители минали зле през тази трагедия, не могли да я преживеят, поС.но били на гробищата. След инцидента на Л. не му е лесно и трудно преживява смъртта

на детето, спрял да общува с други хора. С. не е добре, много се тормози и плаче, някой път говори нещо и не помни какво е казала.

Св. П. П. също живее в с. Петреване и неговото семейство е близко със семейството на ишците. К. бил по-особен, въпреки че бил второ по ред дете, бил по-особен с вниманието към родителите си, повече споделял с тях, бил по-привързан, заради това те имали по-различно внимание към него. Споделял с майка си, бил по-привързан към нея, помагал ѝ в домакинството, пазарувал често. Ходел на училище, учел в гимназията в гр. Луковит. На погребението присъствали негови учители и класния ръководител. Не са имали лоши взаимоотношения в семейството, родителите имали планове както за К., така и за другите деца. Свидетелят видял Л. 2-3 часа след катастрофата, в Луковит, където едното дете вече било починало, К. бил жив до последно. Присъствал на погребението, Л. и С. били съкрушени. След погребението животът на Л. се променил много, преди бил забавен, общителен и весел човек, а сега не е така. Свидетелят вижда често С. да плаче, извършвал в тях ремонт и бил поС.но в дома им, тя поС.но плачела.

СъС.ието на ишците е изследвано от комплексна съдебно психиатрична психологична експертиза, на база стандартизирано психиатрично интервю, проведено на 11.01.2023 г. /година и два месеца след инцидента/, психологично изследване и наличната документация по делото. Л. Р. в личностен план се характеризира според вещите лица с умерена общителност, склонност към нравоучение. Хората от този тип се стремят да достигнат високи постижения във всяка дейност и проявяват голяма упоритост при постигане на поставените цели. Особена черта се явява склонността им към афекти /обидчивост, ревност, подозрителност/, инертност в мисленето, чувствата и моториката. Почти винаги са в добро настроение, добро самочувствие, висок жизнен тонус. Свойствена за тези хора е периодичната смяна на настроенията, а също и зависимостта от външни събития. Радостните събития предизвикват у тях картината на хипертимиците: жажда за дейност, повишаване на комуникативността, а печалните събития ги потискат, забавят реакции и мислене, често се мени маниерът им на общуване с другите хора, изпадат в униние, дълбока депресия, като настроенията влияят върху самооценката им. При самооценъчната скала на VON ZERSEN е регистрирано съС.ие на загриженост, с развиване на депресивна реакция; по самооценъчния

въпросник на ZUNG за депресивност и тревожност е установено тежко отклонение от нормата и позитивен резултат за невротично напрежение. По скалата на Бек се отчита тежко изразена депресивна симптоматика. При така описаната личностова характеристика и при съобразяване на данните по делото, експертите считат, че при Л. Р. е налице смесено тревожно – депресивно разстройство. То не е психиатрично заболяване в тесния смисъл на понятието, като при него симптомите на тревожност и депресия се срещат едновременно, но нито един не е толкова интензивен, че сам да оправдае поставянето на диагноза. При тревожно-депресивното разстройство са налице симптоми, изразяващи се в треперене, сърцебиене, сухота в устата, стягане в гърлото, задух, съчетани с мисли за безперспективност, безнадеждност, понижено настроение, отчаяние, нарушен сън, безапетитие, липса на социални контакти, анхедония, отчаяние, мисли за самоубийство, появяват се психосоматични заболявания.

По отношение на С. Р. вещите лица са установили, че в личностен план тя се очертава като консервативна, склонна към рутина и еднообразие с ежедневието. Тази нагласа се изразява в недостиг на гъвкавост в постъпките, в регулиран начин на живот, придържане към своя социален кръг, избирателност към житейските цели, стремеж към спокойствие в бита. Избягва рисково поведение, придържа се към познато и сигурно ежедневието. При нея се отчита повишена тревожност от самота, проявява зависимост от близки, търси помощ и съвет от тях. Характерни са ригидност и инертност на психичните процеси. Хората от този тип преживяват дълго неуспехи и травмиращи събития. Характерни за тях са емоционалност, чувствителност, тревожност, страхливост, дълбоки реакции в областта на чувствата. Те са впечатлителни, съзливни, някои жизнени събития преживяват по-тежко в сравнение с другите хора. Самооценъчната скала VON ZERSSEN сочи съС.ие, което може да се квалифицира като съС.ие на загриженост, с развиване на депресивна реакция. Самооценъчният въпросник ZUNG за депресивност и тревожност регистрира умерено отклонение от нормата и позитивен резултат за невротично напрежение. По скалата на Бек се отчита тежко изразена депресивна симптоматика. При проведеното изследване експертите са установили, че вследствие смъртта на сина си Р. е преживяла остра стресова реакция, която впоследствие, поради непотърсена навреме специализирана психиатрична и психологична помощ е довела до

задълбочаване на психотравмените изживявания и развитие на смесено тревожно-депресивно разстройство, което продължава и към момента на обследването. Смесеното тревожно-депресивно разстройство и острата стресова реакция, поотделно или двете заедно не са психични заболявания в тесния смисъл на това понятие. Симптомите при острата стресова реакция показват голямо разнообразие, но обикновено включват първоначално съС.ие на зашеметеност с известно стесняване на полето на ясното съзнание, стеснение на вниманието и невъзможност за възприемане на стимули и дезориентация. Симптомите обикновено се проявяват няколко минути след въздействието на стресогенния стимул или събитие, и изчезват в разС.ие на 2 – 3 дни.

Отделно и при двамата ищци вещите лица са установили данни за лека психологична личностова промяна – проявяват се черти, типични за индивиди с депресивен стил на мислене и депресивни личностни особености. Доминиращи в промяната са ограничаване на социалните контакти, фиксиране на вниманието и цялата си ангажираност около проблемите, усещане за неудовлетвореност, станали са дистанцирани, затворени, тъжни, усещат липса на енергия и желания за физическа активност. Трудно се концентрират, с физически оплаквания /безсъние, умора/. Чувстват се нещастни, дисфорични, тревожни за близките си. Загубили са интерес към случващото се около тях, липсва им самоувереност, изпитват трудности при справяне в социални ситуации. Л. и С. са запазили способността си да извършват ежедневните си дейности, грижат се за близките си, но не инициират социални контакти, ограничили са контактите в рамките на близкото си обкръжение. Не е настъпила промяна по отношение на самооценката им, не споделят чувства като вина, за провал, неувереност, неприемане на себе си. Преживели са травматичен стрес и техните реакции и преживявания са нормален отговор на абнормни и травмиращи обстоятелства. Данните от делото и събраната информация от изследваните лица описват разгърнатата картина на травматична криза, с характерните емоционални преживявания и обичайното преминаване през отделните фази на преработка на психотравмата.

Ищците са предявили към застрахователя по застраховка „Гражданска отговорност“ претенция, получена от застрахователя на

04.01.2022 г., по която няма определени обезщетения за причинените неимуществени вреди. Към претенцията е приложен констативния протокол за ПТП.

При тази фактическа обстановка съдът прави следните правни изводи:

Безспорно се установява наличието на противоправно поведение на Д. Б., водач на лек автомобил Опел Астра, изразяващо се в нарушаване на правилата за движение по пътищата, като внезапно е навлязъл в лентата за насрещно движение, в противоречие с изискването на чл. 8, ал. 1 ЗДвП, в резултат на което противоправно поведение по непредпазливост е причинена смъртта на К. Л. М.. Между противоправното и виновно поведение на причинителя, изразяващо се в нарушаване правилата за движение по пътищата и настъпилата вреда е налице пряка и непосредствена причинна връзка. Тези факти се доказват от събраните по делото писмени доказателства и изслушаните автотехническа, медицинска и комплексна автотехническа медицинска експертизи. С оглед на това са налице предпоставките за ангажиране на деликтната отговорност по чл. 45 ЗЗД, съгласно който всеки е длъжен да поправи вредите, които виновно е причинил другиму.

Б. е управлявал автомобил, застрахован по застраховка „Гражданска отговорност“ при ответното дружество. С оглед на това, за застрахователя се поражда задължението да покрие в границите на определената в договора застрахователна сума отговорността на застрахования за причинените от него на трети лица имуществени и неимуществени вреди – чл. 429, ал. 1 КЗ. Б. се явява застраховано лице по смисъла на чл. 477, ал. 2 КЗ. Наследниците на починалото дете при настъпилото ПТП като увредени лица са упражнили правото си на пряк иск от застрахователя, възможност, предвидена в чл. 432, ал. 1 КЗ, при спазване на изискванията на чл. 380 КЗ за отправяне на писмена застрахователна претенция.

Спорни в настоящия случай във въззивното производство са размерите на дължимите обезщетения за причинени неимуществени вреди, които съдът следва да определи по справедливост, съгласно чл. 52 ЗЗД. Разясненията по прилагане на справедливостта като критерий за определяне на размерите на обезщетенията за неимуществени вреди са дадени в ППВС 4/23.12.1968 г. В него е посочено, че следва да се преценят редица конкретно

обективно съществуващи обстоятелства - характер на увреждането, начин на извършването му, обстоятелствата, при които е извършено, причинени морални страдания, осакатявания и др. Съдебната практика е наложила и като допълнителен критерий икономическата конюнктура и общественото възприемане на справедливостта на всеки отделен етап от развитието на обществото в страната. Икономическата конюнктура е видима от непрекъснатото нарастване на нивата на застрахователната сума, уредено по законодателен път - пар. 1, т. 5, пар. 4, ал. 3 и пар. 27 от ДР на КЗ /отм./ до достигането на лимита на отговорност, дефиниран в чл. 266, в сила от 11.06.2012 г. КЗ /отм./, а понастоящем в чл. 492 КЗ, където лимитът е определен на 10 420 000 лв. в сила от 07.12.2018 г., както и непрекъснатото нарастване на минималната работна заплата – за 2019 г. – 560 лв., за 2020 г. – 610 лв., за 2021 г. – 650 лв.

В конкретния случай следва да се отчетат следните обстоятелства, имащи отношение към определяне размера на следващите се обезщетения на родителите на загиналото дете: в семейството са битували хармонични отношения, изградени на принципите на взаимопомощ, уважение и привързаност. Смъртта на К. била изключителен шок за родителите му, свидетелите са възприели, че те не били на себе си, като вещите лица по изслушаната съдебно психиатрично - психологична експертиза откриват маркери за настъпила остра стресова реакция при майката след ПТП. При ищеца Л. Р. такава не е открита, но следва да се отчете, че той е възприел сина си непосредствено след произшествието, когато все още е бил жив, макар и в безсъзнание, придружавал го е с линейката до болницата, където К. е починал. Впоследствие животът на ищите се променил – те се затворили въщи, избягвали да говорят за детето си, носели на гроба му лампички на новогодишните празници, станали тревожни, дистанцирани /установено от свидетелските показания/, като завишените нива на стрес, тревожност и депресивна симптоматика са установени и от вещите лица по изготвената съдебно психиатрично - психологична експертиза. Следва да се отчетат и установените от вещите лица психологични особености на двамата ищци, влиянието на негативни събития върху живота им, реакцията и начина на преодоляването им. Според заключението на вещите лица и при двамата ищци към момента е налице смесено тревожно-депресивно разстройство, което не е психично заболяване в тесен смисъл, но при него се проявяват

физически симптоми като треперене, сърцебиене, стягане в гърлото, съчетани с мисли за безперспективност, безнадеждност, понижено настроение, отчаяние, нарушен сън, безапетитие, липса на социални контакти, анхедония, отчаяние. Настоящият състав възприема показанията на разпитаните свидетели, които имат преки и непосредствени впечатления от живота на семейството, отношенията между родителите и загиналото дете, както и отражението на смъртта му върху тях и тяхното битие. Свидетелските показания са ясни, конкретни и последователни, двама от свидетелите са незаинтересовани – св. Н. Г. и св. П. П., като показанията на всички свидетели си съответстват както помежду си, така и с останалите събрани доказателства по делото, включително и констатациите на вещите лица психиатър и психолог. По тази причина настоящият състав ги кредитира като обективен и достоверен източник на информация. Следва да се още отчете възрастта на загиналото дете – на 14 години, обстоятелството, че същото е отглеждано от родителите си и поведението му ги е карало да се гордеят с него, имали са планове за неговото бъдеще. Като се отчитат всички тези обстоятелства, настоящият състав не споделя изводите на първостепенния съд за аналитично оценъчните критерии, по които би следвало да се определи обезщетението по справедливост, като счита за адекватен и подходящ краен стойностен размер на обезвредата – по 160000 лв. за всеки един от ищците – родители на загиналото дете.

Обезщетение в по-голям размер не следва да бъде присъждано, тъй като въпреки променения емоционален свят на родителите, те не са развили психично заболяване или разстройство, не са употребявали медикаменти за преодоляване на преживяната психотравма. Според вещите лица психиатър и психолог те са запазили способността си да извършват ежедневните си дейности, грижат се за близките си, макар и да са ограничили социалните си контакти, от което поведение вещите лица откриват данни за лека психологична личностова промяна. Същевременно, не е настъпила промяна по отношение на самооценката им, ищците не споделят чувства като вина, за провал, неувереност, неприемане на себе си. Травматичният стрес и техните реакции са нормален отговор на абнормни и травмиращи обстоятелства, като от данните по делото и проведените изследвания според вещите лица се описва разгърнатата картина на травматична криза, с характерните емоционални преживявания и обичайното преминаване през отделните фази

на преработка на психотравмата. Размерът на определените обезщетения от настоящия състав е съобразен със съдебната практика по сходни случаи, което също е ориентир за разбирането на справедливостта към момента на настъпването на вредите /така Определение № 50189/22.03.2023 г. по т.с. № 1029/2022 г., I Т.О. на ВКС, Определение № 50318/16.06.2023 г. по т.д. № 1807/2022 г., II Т.О. на ВКС, Решение № 9/04.02.2022 г. по т.д. № 185/2021 г., II Т.О. на ВКС и т.н./.

С оглед несъвпадението на изводите на настоящия състав с тези на първостепенния съд, постановеното решение следва да се отмени в частите, в които застрахователното дружество е осъдено да заплати обезщетения за неимуществени вреди за разликите над по 160000 лв. до присъдените от по 200000 лв., ведно със законната лихва върху тези разлики. Възражението за съпричиняване е отречено от първостепенния съд, не се поддържа от жалбоподателя във въззивната жалба, поради което не следва да бъде обсъждано от въззивния състав.

Във въззивната жалба е оспорен началният момент на присъдените обезщетения за забава, като жалбоподателят счита, че не дължи лихва за забава, тъй като увреденото лице не е изпълнило задължението си за представяне на всички необходими документи.

Съгласно разпоредбата на чл. 493, ал. 1, т. 5 КЗ застрахователят по задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите покрива отговорността на застрахования за причинените на трети лица вреди, включително и лихвите по чл. 429, ал. 2, т. 2 КЗ. Лихвите за забава на застрахования, включващи се в застрахователното обезщетение и за които той отговаря пред увреденото лице, съгласно чл. 429, ал. 3 КЗ се плащат от застрахователя само в рамките на застрахователната сума и считано от датата на уведомяването от застрахования за настъпването на застрахователното събитие или от датата на уведомяване или предявяване на застрахователна претенция от увреденото лице, която от датите е най-ранна. В конкретния случай уведомяването на застрахователя е от дата 04.01.2022 г. Съгласно разпоредбата на чл. 496, ал. 3, т. 1 КЗ застрахователят не може да откаже да се произнесе по основателността на претенция за обезщетение, когато за удостоверяването на ПТП е бил представен констативен протокол за ПТП. От приложената към исковата молба претенция на ищците е видно, че към нея е

бил приложен съставения Констативен протокол за ПТП с пострадали лица от 08.11.2021 г. Застрахователят не е посочил какви други документи са му необходими за произнасяне по претенцията, нито е представил доказателства за изисквани други документи от увредените лица. Същевременно, съгласно чл. 106, ал. 5 КЗ не се допуска изискване на доказателства, с които ползвателят на застрахователната услуга не може да се снабди, поради съществуващи нормативни пречки или поради липсата на правна възможност за осигуряването им, както и на такива, за които може да бъде направена разумна преценка, че нямат съществено значение за установяване на основанието и размера на претенцията, и целят необосновано забавяне и удължаване на процедурата по уреждане на претенцията. С оглед на това, настоящият състав счита, че няма налице неизпълнение от страна на увредените лица, което да освобождава застрахователя от задължението за заплащане на лихва за забава върху застрахователните обезщетения. По тези съображения настоящият състав счита, че спрямо увредените лица застрахователят дължи лихва за забава, считано от 04.01.2022 г. – датата на уведомяване, до окончателното изплащане, както е приел и първоинстанционният съд.

При този изход на делото обжалваното решение следва да се отмени и в частта, в която застрахователното дружество е осъдено да заплати държавна такса за първоинстанционното производство над сумата от 12800 лв. до присъдената сума от 16000 лв., както и разноски над сумата от 641,12 лв. до присъдените 801,40 лв. Решението следва да се отмени и в частта, в която е осъдено застрахователното дружество да заплати адвокатско възнаграждение на адв. Р. М. над сумата от 20240 лв. до присъдените 25300 лв. с ДДС, с оглед редуцирането на уважената част от исковете, при изчислен от първоинстанционния съд размер от 25300 лв. с ДДС. Ищците Л. М. Р. и С. Д. Р. следва да заплатят на ответното дружество разноски, съразмерно отхвърлената част от исковете в размер на 2888,55 лв.

С оглед изхода на спора във въззивното производство Л. Р. и С. Р. следва да заплатят направените разноски от ЗД „Бул Инс“ АД, съразмерно с уважената част от неговата жалба в размер на 1600 лв. – заплатена държавна такса. Разноски за заплатено адвокатско възнаграждение не следва да бъдат присъждани, тъй като доказателствата за извършването им са представени след приключване на устните състезания, който момент е решаващ по арг. от

чл. 80, изр. 1 ГПК. Застрахователното дружество следва да заплати на адв. М. адвокатско възнаграждение, определено по реда на чл. 38 ЗА, съразмерно с отхвърлената част от въззивната жалба, в размер на 8460 лв. с ДДС за процесуално представителство и на двамата ответници по жалба. Възражението за прекомерност, направено от застрахователното дружество, не следва да се обсъжда, доколкото при хипотезата на представителство по чл. 38 ЗА адвокатското възнаграждение се определя от съда.

Водим от горното и на основание чл. 271, ал. 1 ГПК, съдът

РЕШИ:

ОТМЕНЯ Решение № 28 от 27.03.2023 г., постановено по т.д. № 37/2022 г. на Окръжен съд Ловеч в частта, в която ЗД „Бул Инс“ АД е осъдено да заплати на Л. М. Р. сума за *разликата над 160000 лв. до 200000 лв.*, представляваща обезщетение за неимуществени вреди, ведно със *законната лихва върху тази разлика*, считано от 04.01.2022 г. до окончателното изплащане; в частта, в която ЗД „Бул Инс“ АД е осъдено да заплати на С. Д. Р. сума за *разликата над 160000 лв. до 200000 лв.*, представляваща обезщетение за неимуществени вреди, ведно със *законната лихва върху тази разлика*, считано от 04.01.2022 г. до окончателното изплащане; в частта, в която ЗД „Бул Инс“ АД е осъдено да заплати *държавна такса за разликата над 12800 лв.* до присъдения размер от 16000 лв.; в частта, в която ЗД „Бул Инс“ АД е осъдено да заплати заплатени от бюджета разноси по делото за *разликата над 641,12 лв.* до присъдените 801,40 лв.; в частта, в която ЗД „Бул Инс“ АД е осъдено да заплати *възнаграждение по реда на чл. 38, ал. 2 ЗА* в полза на адв. Р. Иванова М. за *разликата над 20240 лв.* до присъдения размер от 25300 лв. с ДДС, вместо което **ПОСТАНОВЯВА:**

ОТХВЪРЛЯ предявения иск от Л. М. Р., ЕГН *****, от с. Петреване, Община Луковит, ***** против ЗД „БУЛ ИНС“ АД, ЕИК 831830482 за изплащане на застрахователно обезщетение за претърпени неимуществени вреди от смъртта на сина му К. Л. М., настъпила при ПТП на 08.11.2021 г. за **разликата над 160000 лв. до 200000 лв.**, ведно със **законната лихва** върху тази разлика, считано от 04.01.2022 г. до окончателното изплащане на сумата, като неоснователен.

ОТХВЪРЛЯ предявения иск от С. Д. Р., ЕГН *****, от с.

Петревене, Община Луковит, *****, против ЗД „БУЛ ИНС“ АД, ЕИК 831830482 за заплащане на застрахователно обезщетение за претърпени неимуществени вреди от смъртта на сина й К. Л. М., настъпила при ПТП на 08.11.2021 г. за разликата над 160000 лв. до 200000 лв., ведно със законната лихва върху тази разлика, считано от 04.01.2022 г. до окончателното изплащане на сумата, като неоснователен.

ПОТВЪРЖДАВА Решение № 28 от 27.03.2023 г., постановено по т.д. № 37/2022 г. на Окръжен съд Ловеч в останалите обжалвани части.

ОСЪЖДА Л. М. Р., ЕГН *****, от с. Петревене, Община Луковит, ***** и С. Д. Р., ЕГН *****, от с. Петревене, Община Луковит, ***** да заплатят на ЗД „БУЛ ИНС“ АД, ЕИК 831830482, със седалище и адрес на управление гр. София, бул. Джеймс Баучер, 87 сумата **2888,55 /две хиляди осемстотин осемдесет и осем лева и 55 ст./ лева**, представляваща разноси за първоинстанционното производство, съразмерно с отхвърлената част от исковете, както и сумата от **1600 /хиляда и шестстотин/ лева** – разноси за въззивното производство, съразмерно уважената част от жалбата на застрахователното дружество.

ОСЪЖДА ЗД „БУЛ ИНС“ АД, ЕИК 831830482, със седалище и адрес на управление гр. София, бул. Джеймс Баучер, 87 да заплати на **адв. Р. Иванова М.**, САК сумата от **8460 /осем хиляди четиристотин и шестдесет/ лева**, представляваща адвокатско възнаграждение, определено по реда на чл. 38 ЗА, с ДДС, за въззивното производство, съразмерно с отхвърлената част от жалбата на застрахователното дружество.

Решението подлежи на касационно обжалване пред ВКС в едномесечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____